

ES Kokmateriālu regulas uzraudzība Latvijā

Stella Boķe

Vecākā eksperte

Valsts meža dienests

28.09.2017. Baltezers

Kas un kā (1)

- 2014. gada februāris – VMD sāk darbu pie Regulas ieviešanas
- Ārējā likumdošana, iekšējā procedūra, pārbaudes forma, sistēma...
- Informācija tirgus dalībniekiem (TD)
- Muitas dati
- Interpols, DAP
- Semināri, mācības un sapulces ārzemēs
- Pieredzes apmaiņa Lielbritānijā – 1.x – ofiss (2014); 2.x – kopīga pārbaude (2017)
- ‘Labā pieredze’ arī no Dānijas, Vācijas, Nīderlandes, Zviedrijas, ASV, Austrālijas...
- Pārbaudes forma - Lielbritānija
- 2014. gada augusts – sākas TD pārbaudes

Kas un kā (2)

- Regula VMD – šobrīd 1 pilna laika cilvēks – galvenokārt darbs ar importu
- Importētāji LV – salīdzinoši ļoti maz (piemēram, 150 līdz 450 – atkarīgs no tā, ko mēs uzskatām par TD, jo VMD redzami ir visi)
- TD, kas strādā ar vietējo koksni – vietējā likumdošana un prasības, un uzraudzības sistēma nosedz Regulas prasības (ciršanas atļaujas, meža īpašnieku atskaite, apaļo uzskaitē darījumos, VMD 360 mežziņi un daudzpakāpju iekšējie auditi, VID, policija)
- Īpašos gadījumos vai ja izveidotos LV tāda situācija – arī Regulas eksperts vai eksperti veiktu pārbaudes
- WTO prasības, bet mans jautājums ir, un es neesmu vienīgā, kas to uzdod – kā var jēgpilni pats sev novērtēt risku? – Birokrātija – Ja kāds grib nelegāli cirst, tad melos arī savā risku vērtējumā – Ja skatāmies, tad arī jebkuras organizācijas, tostarp Nepcon, ETTF un tml., DDS ir piemērotas importam, nevis vietējai koksnei – pašam sava darba riska vērtējumam

Kas un kā (3)

- Kopš 2015. gada Ziemeļvalstu – Baltijas valstu Regulas kompetento iestāžu sadarbības grupa; šogad tikšanās notika Latvijā - Lai līdzīgāk un efektīvāk ieviestu Regulu – Piemēram, Ķīnas projekts
- Informācijas un datu apmaiņa arī ar citām dalībvalstīm
- IT platformas info apmaiņai starp dalībvalstīm
- Neformālās sanāksmes Briselē - visu varam apspriest
- TREE (Timber Regulation Enforcement Exchange) mācības (arī ASV, Kanāda, Austrālija)
- Citi – Minska, Kijeva, Interpols...
- VMD mājaslapa – apraksts; VMD padomi; Regulas dokumenti; jaunumi

VMD pārbaudes (1)

- Importa TD pārbaudēm tiek izvēlēti balstoties riska analīzē (valstis, reģioni, sugas, produkti utt.)
- Ierakstīta vēstule – pārbaude tiek atvērta; parasti telefonsarunas vai e-pasti; pārbaude pie TD – pārbaudes forma
- Ja nav pārkāpumu – pārbaude tiek slēgta – vēstule
- Ja ir jāveic uzlabojumi – pārbaude paliek atvērta – dodot norādījumus, pēc laika atkārtota pārbaude pie TD
- Ja ir pārkāpumi – pārbaude tiek slēgta – paziņojums par korektīvām darbībām vai administratīvais brīdinājums, vai administratīvais sods (saistībā ar Regulu; vietējai koksnei – arī Krimināllikums)
- Apmeklējot visas mācības un runājot ar dažādiem ekspertiem, pagaidām LV neesmu redzējusi nevienu tiešām augsta riska piegādi/ produktu/ sugu/ reģionu bez atbilstošas riska mazināšanas. Kad ir bijis augsts, tad ir bijusi arī atbilstoša risku mazināšana. (Piemēram, 1 aizdomīgs procesā – tas tiek risināts – iesaistīts arī liels uzņēmums, kas zem Nepcon)

VMD pārbaudes (2)

Ko mēs pārbaudām:

- DDS
- DD visiem produktiem un vienai vai vairākām konkrētām piegādēm (Regulas 6. pants)
- Reģistru uzglabāšana
- Sarunas/ intervija
- Produktu/ teritorijas pārbaude
- Parauga ņemšana koksnes testiem

Turpmākie plāni:

- Koksnes testi
- Pārbaucēju plānošanā un veikšanā šobrīd nav paredzēts neko krasi mainīt – jāseko līdzi situācijai
- ES līmenī runāju par jaunas un no vairākiem avotiem nākošas info nozīmi, sadarbību ar trešo valstu iestādēm vai NGOs – lai būtu reālāka ietekme
- Darbs pie EK Regulas vadlīnijām
- Darbs pie ES vai pasaules līmeņa IT platformām, idejām, sadarbībām
- Turpināt informēt TD

Labais ar Regulu

- Kāds patērētājs sāk domāt
- Kāds TD sāk domāt
- Kāds TD maina savas piegādes ķēdes / izcelsmes valstis
- Ir daži pozitīvi piemēri/keisi tiesās – bet vai tas tikai aptur nonākšanu ES vai nelegālā mazināšanos pasaulē? (Realitātē nozīme ir tikai otrajam)
- Kādas ES dalībvalstis ar Regulas palīdzību varētu risināt vietējās problēmas
- 2016. gada Regulas izvērtēšanā Regula tiek atzīta kā nozīmīgs instruments, bet reālo ietekmi vēl nevar novērtēt
- Regula – papildus līdzeklis lai mudinātu augstā riska valstis virzīties uz FLEGT VPA – licencēm

Problēmas ar Regulu / Regulas uzraudzībā

- Pašā būtībā – ietekme uz nelegālā mazināšanos pasaulē – minimāla
- Labāk – lielajiem uzņēmumiem
- Lielie un nelegālie – turpina savu darbu (Mjanmas piemērs; Rumānijas - FSC – Schweighofer piemērs)
- Mazajiem – papildus slodze papīru formā vai arī jāver biznes ciet – visos dokumentos ir runa par SMEs, bet kā ar Micro?
- Nevienlīdzīga Regulas piemērošana starp ES dalībvalstīm pat ja cenšamies – pati Regula un īstenošanas regula ir diezgan neviennozīmīgi uzrakstītas
- Kas ir ne-maznozīmīgs vai augsts risks?
- Kad risks ir maznozīmīgs?
- Sertificēti meži – gandrīz visi tur, kur nav problēmas; pastāvīgi auditi – tikai lieli uzņēmumi; paļaušanās uz dokumentiem – ierobežota ticamība

Problēmas ar informāciju risku vērtēšanai – ļoti daudz

- Man bieži ir 'ekspertu' info – TD tas dabūjams tikai caur mani
- Publiskajā telpā trūkst jauna un daudzpusīga info
- Bieži nav nekāda info par konkrēto reģionu/ valsti
- Arī viens CPI neko nenožīmē
- Kopsavilkumu ziņojumi – bieži vien tie balstīti informācijā, kas novecojusi vairāk kā 10 gadus vai balstīta uz vienas NGO ziņojuma
- Situācijas valstīs var mainīties ik pa gadam un pusgadam
- NGOs ziņojumi – var būt savas intereses
- Nepcon valstu riska vērtējumi – pilnīgi nepareizi fakti par Regulas ieviešanu Latvijā jau rakstīšanas brīdī – 2 gadu laikā nav izlaboti – kā VMD vai TD var zināt, ka par citām valstīm nav tikpat nepareizi fakti?

Problēmas TD

- Nezināja par Regulu
- Nesaprot, ka TD ir tas, kuram pašam ir jāpierāda, ka risks ir maznozīmīgs
- Nezina, kā izveidot DDS
- Nezina, kādi ir riski – kur lai tie dabū informāciju?
- Nav skatīta informācija par riskiem (pat ja tā ir dabūjama)
- Nezina, kā vērtēt riskus
- Nedabū no piegādātāja prasīto informāciju
- Nesaprot, ka viens vai divi nesaistīti dokumenti / nesaprotamā valodā nemazina risku
- Nesaprot, ka CoC sertifikāts neko nedod
- Saprot, ka dokumenti vien var neko nenožīmēt
- Lielākā problēma būtu – mazs uzņēmums, bet augsts risks – vajag auditus vai sertificētus/kontrolētus produktus

Piegādes ķēde

